

Luonnonsuojelulain 83 §:n ja 89 §:n mukainen päätös koskien rauhoitettujen lintulajien pyydystämistä, pesinnän häirintää sekä osien ja johdannaisten hallussapitoa

Hakija

Jyväskylän yliopisto / Suvi Ruuskanen

Asia

Lupahakemus kottaraisten ja haarapääskyjen pesinnän seurantaan ja kuvaamiseen, näytteenottoon, satelliittilähettimien asentamiseen ja ravintomanipulaatiokokeisiin sekä verinäytteiden hallussapitoon tutkimustarkoituksessa Keski-Suomessa, Etelä-Savossa, Pirkanmaalla, Päijät-Hämeessä, Kanta-Hämeessä, Uudellamaalla ja Varsinais-Suomessa.

Hakemus

Hakija hakee lupaa rauhoitettujen lintujen, kottaraisten (*Sturnus vulgaris*) ja haarapääskyjen (*Hirundo rustica*), tutkimuskäyttöön ajalle 7.4.2025-30.8.2028. Lintujen pesinnän seuranta alkaa huhtikuussa, näytteenotto ja videointi touko-kesäkuussa ja pönttöjen tarkastukset heinä-elokuussa. Lupaa haetaan kolmelle vuodelle, jotta aineistoa saadaan riittävän paljon.

Tutkimuksen tarkoitus

Manner-Euroopassa biodiversiteetin hupeneminen johtuu pääasiassa luonnollisten ja vähän käsiteltyjen ekosysteemien muutoksesta, erityisesti teho- ja maatalouden ja metsätalouden seurauksena. Yleisten peltolintulajien väheneminen liittyy intensiiviseen maatalouteen, joka häiritsee olennaisia ekologisia tekijöitä, kuten elinympäristön rakennetta, häiriötasoa ja lintujen ravintoresursseja. EU-maissa yhteisen maatalouspolitiikan (CAP) mukaiset maatalousympäristötukiohjelmat (AES) pyrkivät lieventämään näitä vaikutuksia edistämällä ja rahoittamalla luonnonmukaisia viljelykäytäntöjä. Näiden toimenpiteiden vaikutusmekanismeja peltolintujen populaatioihin ei kuitenkaan täysin ymmärretä. Monet AES-toimenpiteet vaikuttavat lintujen ravintoresursseihin joko suoraan tai epäsuorasti.

Tämän Attila Krallin väitöskirjatutkimuksen tavoitteena on selvittää, miten tavanomaiset intensiiviset ja luonnonmukaiset viljelykäytännöt vaikuttavat peltolintujen ruuan saatavuuteen ja laatuun sekä miten nämä muutokset vaikuttavat peltolintujen hyvinvointiin ja populaatiodynamiikkaan.

Menetelmät

Tutkimus toteutetaan Keski- ja Etelä-Suomessa valitsemalla 30 maatilaa. Maatiloista valitaan seurantaan ne, joilla jompikumpi tai molemmat lintulajit pesivät luonnollisesti, tai joissa pesintä voidaan mahdollistaa pesäpönttöjen avulla. Jokaisella maatilalla seurataan kolmea pesää per laji, mikä johtaa enintään 90 pesään per laji vuodessa. Samoilta tiloilta kerätään aineistoa useana vuonna, jotta ymmärretään ajallista vaihtelua (ravinto, sääolosuhteiden vaikutus), joten on mahdollista, että samojen yksilöiden pesintää seurataan useamman kerran. Koska rengastus, videointi ja näytteenotto on lyhytaikainen häiriö, sen ei oleteta aiheuttavan haittaa linnuille.

1. Pesinnän seurantaan kuuluu pesällä käynti pesinnän vaiheen selvittämiseksi.

2. Seurataan lintujen ruokailukäyttäytymistä, joka on tärkeä indikaattori ravinnon saatavuudesta. Tätä varten:

- Pesille asennetaan pienikokoisia videokameroita ruokailukäyttäytymisen tallentamiseksi. Videomateriaalia analysoidaan ruokintatiheyden, saaliin koon ja mahdollisen saaliskoostumuksen määrittämiseksi. Oletuksena on, että AES-intensiteetti ja elinympäristön rakenne lisäävät ravinnon runsautta.

- Lisäksi kymmenellä kottaraisen pesällä testataan vaihtoehtoista seurantaa, jossa emoon kiinnitetään pienikokoinen satelliittilähetin (0,3–0,5 g) ruokintatiheyden ja/tai saalistusmatkan selvittämiseksi. Kottaraiset pyydystetään pönttöloukulla tai lintuverkolla pöntön lähietäisyydeltä. Kottaraisen paino on 60–80 g, joten lähettimet ovat alle 3 % painosta.

3. Poikaset rengastetaan, punnitaan, mitataan ja niiltä kerätään uloste- ja verinäytteet.

Poikaset ulostavat yleensä spontaanisti ja jos eivät, niitä pidetään hetken paperipussissa. Verinäyte (max 50 µl) kerätään siipisuonesta steriiliä neulaa ja kapillaaria käyttäen. Veri hyytyy nopeasti ja kerätty verimäärä on pienempi kuin sallittu raja-arvo, joten verinäytteenotto ei aiheuta linnuille haittaa. Ulostenäytteestä analysoidaan saalislajien koostumus molekyylimenetelmin sekä määritetään ravintoainepitoisuudet ja rasvahappoprofiilit. Erityistä huomiota kiinnitetään pitkäketjuisiin monityydyttymättömiin rasvahappoihin (LCPUFA), joiden tiedetään parantavan poikasten kehitystä ja lisääntymismenestystä. Myös verinäytteestä analysoidaan rasvahappoprofiili, sillä veri- ja ulostenäyte yhdessä kertovat poikasten kunnosta. Näytteenottoon on luvat aluehallintovirastolta. Otoskoko: 90 pesää per laji vuodessa.

4. Osalle haarapääskyn poikueista suoritetaan ravintomanipulaatiokoe

Luonnollisen ravinnon koostumuksen analysoinnin jälkeen toteutetaan ravintomanipulaatiokokeita poikasten kasvun vaikutusten tutkimiseksi, sillä vain kokeellisella tutkimuksella voidaan selvittää ravinnon suora vaikutus lintujen kuntoon ja kasvuun. Aiemmissa tutkimuksissa on havaittu, että erityisesti ravinnon pitkäketjuiset rasvahapot vaikuttavat joillakin lajeilla lintujen kasvuun ja kehitykseen.

Valitaan noin kymmenen perinteistä maataloutta harjoittavaa maatilaa. Niillä seurataan haarapääskyjen pesintää niin, että saadaan selville kuoriutumispäivä. Kaksi päivää kuoriutumisen jälkeen aloitetaan kokeellinen ravintomanipulaatio. Siinä 20 haarapääskyn pesuetta ruokitaan LCPUFA-rikkaalla ravinnolla, ja tuloksia verrataan 20 kontrollipesueeseen. Tavoitteena on saada 2 koepesää ja 2 kontrollia kullekin maatilalle. Poikaset punnitaan kokeen alussa ja tunnustetaan yksilöllisesti leikkaamalla varpaankynsiä. Lisäruokinta annetaan suoraan poikasten nokkaan 2–3 päivän välein, noin 5 kertaa poikasaikana. Poikaset rengastetaan, punnitaan ja mitataan käsittelyn puolivälissä 7–8 päivän ikäisenä ja uudestaan käsittelyn lopussa ennen pesästä lähtöä. Isoilta poikasilta kerätään pieni verinäyte rasvahappojen ja muiden fysiologisten parametrien selvittämiseksi.

Muun tyydyttävän ratkaisun puuttuminen

Tutkimuksessa selvitetään maatalouden ympäristötoimien vaikutusta lintuihin ja niiden kuntoon, sitä ei voida korvata muilla menetelmillä.

Tutkimuksen vaikutus kohdelajeille ja alueen muulle linnustolle

Tutkimuksen vaikutus lintupopulaatioihin pidetään mahdollisimman vähäisenä. Molemmat lajit ovat yleisiä Suomessa, joten tutkimuksen otanta ei vaikuta paikallisiin tai laajempiin populaatioihin. Tutkimuksessa lisätään kottaraisen pönttöjä, jolloin mahdollistetaan pesintä uusille pareille. Lajit pesivät maatilojen rakennuksissa tai välittömässä läheisyydessä, joten haittaa luonnonsuojelualueille ei ole. Tutkimuksen

tavoitteena on myös lisätä tilallisten tietoa monimuotoisuudesta, jolla voi olla positiivinen vaikutus peltolajeille.

Haittojen minimointi

Tutkimustiimi koostuu kokeneista lintututkijoista, joilla on vankka kokemus lintujen käsittelystä ja näytteenotosta. Näytteenotto suoritetaan eettisesti ja lintujen hyvinvointia kunnioittaen. Verinäytteet otetaan perinteisellä menetelmällä siipisuonesta ja verivoluumi on pieni. Ravintomanipulaatio tehdään ei-invasiivisesti (esim. pinsettiavusteinen ruokinta) ja sen tarkoitus on parantaa lintujen kuntoa. Rengastus ja satelliittilähettimen asennus suoritetaan valtuutettujen rengastajien toimesta.

Pesäkäynnit

Ravintoaineiston keräämisessä tehdään noin 3–4 pesäkäyntiä per pesä. Ravintomanipulaatiokokeessa pesillä käydään noin 7 kertaa. Tarkastuskerta (suurin osa käynneistä) kestää vain noin minuutin, ravintomanipulaatio noin 5–10 min, näytteenotto noin 30 min. Käynneillä on mukana 1–2 henkilöä.

Hallussapito

Lupaa haetaan lisäksi rauhoitettujen lajien osien ja johdannaisten hallussapitoon Jyväskylän yliopistolla 31.12.2029 asti. Hallussapito koskee videoaineistoa ruokintakäyttötymisestä, ulostenäytteitä ravintoanalyysiin ja rasvahappoanalyysiin sekä verinäytteitä rasvahappo- ja muihin fysiologisiin analyysihin.

Hakemusalue

Pesiä seurataan maataloilla, joilla on erilaiset viljelykäytännöt ja AES-tuet. Jokaiseen kategoriaan tarvitaan riittävästi maataloja, jotta voidaan verrata näiden vaikutusta lintujen pesintään. Osassa tiloja on jo kottaraisen pönttöjä aiemman projektin vuoksi. Maatilat sijoittuvat seuraavien kuntien alueelle ja ne on esitetty hakemuksen liitteenä toimitetussa kartassa: Asikkala, Hämeenlinna, Hartola, Hausjärvi, Heinola, Hollola, Inkoo, Joutsa, Kangasala, Kangasniemi, Kärkölä, Kirkkonummi, Lahti, Lieto, Loimaa, Mäntsälä, Mynämäki, Masku, Orimattila, Oripää, Orivesi, Paimio, Pöytyä, Pukkila, Raasepori, Salo, Somero, Sysmä, Taivassalo, Toivakka, Urjala, Ylöjärvi.

Määräykset, joita hakemus koskee

Kottarainen ja haarapääsky ovat luonnonsuojelulain (9/2023) 69 §:n nojalla rauhoitettu. Lisäksi haarapääsky on vaarantunut.

Luonnonsuojelulain 70 §:n mukaan rauhoitetun eläinlajin pyydystäminen on kielletty. Luonnonsuojelulain 70 § kieltää rauhoitettujen eläinlajien tahallisen häirinnän, erityisesti eläinten lisääntymisaikana, tärkeillä muutonaikaisilla levähdysalueilla tai muuten lajien elämänkierron kannalta tärkeillä alueilla.

Luonnonsuojelulain 83 §:n mukaan ELY-keskus voi myöntää luvan poiketa kielloista, jollei muuta tyydyttävää ratkaisua ole, mm. tutkimus- ja opetustarkoituksessa. Poikkeuksesta ei saa olla haittaa eliölajin suotuisan suojelutason säilyttämiselle tai sen saavuttamiselle.

Luonnonsuojelulain 87 §:n mukaan rauhoitetun lajin yksilöiden, niiden osien tai johdannaisten hallussapito on kielletty

Luonnonsuojelulain 89 §:n mukaan ELY-keskus voi myöntää poikkeuksen kielloista eliölajien tutkimus- ja suojelutarkoitukseen tai koulutustarkoitukseen. Lintudirektiivin artiklan 9 mukaan poikkeukselle ei saa olla muuta tyydyttävää ratkaisua.

Päätös ja lupaehdot

Varsinais-Suomen ELY-keskus myöntää hakijalle hakemuksen mukaisen luvan kottaraisten ja haarapääskyjen tutkimuskäyttöön alla luetelluin ehdoin.

- 1 Lupa pesinnän seurantaan ja kuvaamiseen, näytteenottoon, satelliittilähettimien asentamiseen ja ravintomanipulaatiokokeisiin on voimassa 30.8.2028 asti Keski-Suomessa, Etelä-Savossa, Pirkanmaalla, Päijät-Hämeessä, Kanta-Hämeessä, Uudellamaalla ja Varsinais-Suomessa.
- 2 Lupa verinäytteiden hallussapitoon Jyväskylän yliopistolla on voimassa 31.12.2029 asti, jonka jälkeen ne tulee hävittää.
- 3 Lintuja käsiteltäessä, pyydystäessä, rengastettaessa sekä lähettimiä kiinnittäessä ja poistaessa on toimittava rengastusluvassa mainituin ehdoin.
- 4 Luvan mukaiset toimenpiteet eivät saa vaarantaa lintujen terveyttä tai hyvinvointia. Mikäli on vaarana, että lintu vahingoittuu, on toiminta lopetettava välittömästi.
- 5 Mikäli pesinnän kuvauksen havaitaan merkittävästi häiritsevän pesintää, tulee kuvauslaitteisto poistaa viipymättä.
- 6 Hakija vastaa siitä, että kaikki luvan mukaisiin toimenpiteisiin osallistuvat henkilöt noudattavat tämän luvan ehtoja.
- 7 Tämä lupa tai sen kopio on oltava mukana toimenpiteitä tehtäessä ja hallussapitopaikassa (esim. puhelimessa) ja pyydettyessä lupa on esitettävä.
- 8 Hakija vastaa tarvittaessa yhteydenpidosta muihin viranomaisiin ja maanomistajiin.
- 9 Varsinais-Suomen ELY-keskus valvoo lupaehtojen noudattamista yhdessä alueellisten ELY-keskusten kanssa. Luvan valvonnan yhteydessä voidaan tarvittaessa tehdä tarkastuksia.
- 10 Luvan käytöstä tulee raportoida vuosittain vuoden loppuun (31.12.) mennessä. Raportti toimitetaan Varsinais-Suomen ELY-keskuksen kirjaamoon (kirjaamo.varsinais-suomi@ely-keskus.fi) päätöksen asianumerolla VARELY/1603/2025 varustettuna. Raportista tulee ilmetä minkä kuntien alueella tutkimukseen valitut maatilat sijaitsevat, kuinka monelle kottaraiselle asennettiin satelliittilähetin, kuinka monelle haarapääskyn pesueelle tehtiin ravintomanipulaatiokoe ja kuinka monta verinäytettä otettiin lajeittain. Verinäytteiden hallussapidosta ei tarvitse erikseen raportoida. Lisäksi tulee arvioida tutkimustoimenpiteiden vaikutusta lintujen pesintään.

Perustelut

Hakemus täyttää luonnonsuojelulain 83 §:n ja 89 §:n ehdot ja poikkeuslupa voidaan myöntää tutkimustarkoituksessa. Lintudirektiivin 10 artiklan mukaan jäsenmaiden on edistettävä luonnonvaraisten lintujen tutkimusta sekä muuta työtä niiden suojelemiseksi.

Tavoitteena on saada tietoa luonnonmukaisten viljelykäytäntöjen vaikutuksista peltolintujen ruuan saatavuuteen ja laatuun ja sitä kautta laajemmin populaatioihin. Tiedon saamiseksi tutkimuskäyttöön ei ole osoitettavissa muuta tyydyttävää ratkaisua kuin luonnonvaraisten lintujen tutkiminen hakemuksessa kuvatuilla menetelmillä. Tulosten avulla voidaan pyrkiä pienentämään maatalouden negatiivisia luontovaikutuksia.

Luvan mukaisten toimenpiteiden ei katsota vaarantavan haarapääskyjen ja kottaraisten suotuisaa suojelutasoa tai sen saavuttamista, koska tutkimustoimenpiteet kohdistuvat vain osaan paikallisia populaatioita ja tutkimus on lopetettava, jos lintujen havaitaan kärsivän niiden johdosta tai pesäkuvauksen havaitaan merkittävästi häiritsevän pesintää. Luvan mukaisia toimenpiteitä toteuttavat kokeneet lintututkijat, joilla on rengastuslupa ja riittävä osaaminen lintujen käsittelyyn sekä mahdollisten haittojen tunnistamiseen ja minimoimiseen.

Lupaa on haettu videomateriaalin ja ulostenäytteiden hallussapitoon, mutta se ei vaadi poikkeuslupaa, sillä niitä ei katsota rauhoitetun lajin osiksi tai johdannaisiksi, toisin kuin verinäytteitä.

Sovelletut oikeusohjeet

Luonnonsuojelulain (9/2023) 1 §, 69 §, 70 §, 83 §, 87 §, 89 §, 121 §

Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi luonnonvaraisten lintujen suojelusta (2009/147/EY, lintudirektiivi), artiklat 1, 5, 9, 10, 13

Laki sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa (13/2003) 19 §

Hallintolaki (434/2003) 55 §, 63 §

Laki oikeudenkäynnistä hallintoasioissa (808/2019) 122 §

Valtioneuvoston asetus (794/2024) elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten, työ- ja elinkeinotoimistojen sekä kehittämis- ja hallintokeskuksen maksullisista suoritteista vuonna 2025

Päätöksen voimaantulo

Varsinais-Suomen ELY-keskus on lain oikeudenkäynnistä hallintoasioissa (808/2019) 122 §:n nojalla päättänyt, että tämä päätös pannaan täytäntöön lainvoimaa vailla olevana. Luvan mukaisiin toimenpiteisiin tulee voida ryhtyä ennen kuin päätös on saavuttanut lainvoiman. Pesinnän seuraaminen ja muut tutkimustoimenpiteet on tarpeen päästä aloittamaan heti pesimäkauden alussa. Päätöksen täytäntöönpanoa ei voida sen luonteen ja tutkimuksellisen intressin vuoksi lykätä.

Muutoksenhaku

Tähän päätökseen saa hakea muutosta valittamalla Turun hallinto-oikeuteen. Valitusosoitus on liitteenä, päätös on annettu tiedoksi yleistiedoksiannolla.

Asiakirjan hyväksyntä

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty viraston sähköisessä asianhallintajärjestelmässä. Asian on esitellyt ylitarkastaja Liisa Maanpää ja ratkaissut ylitarkastaja Tapio Aalto.

Liitteet

Valitusosoitus

Tiedoksi

Päätös on annettu tiedoksi yleistiedoksiannolla.

Suoritemaksutta

Tämä asiakirja VARELY/1603/2025 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument VARELY/1603/2025 har godkänts elektroniskt

Esittelijä Maanpää Liisa 27.03.2025 13:12

Ratkaisija Aalto Tapio 27.03.2025 13:16